

Þjóðaratkvæðagreiðsla 20. október 2012

Referendum 20 October 2012

Samantekt

Ráðgefandi þjóðaratkvæðagreiðsla fór fram 20. október 2012. Við kosningarnar voru alls 236.850 á kjörskrá, 73,9% landsmanna. Af þeim greiddu 115.890 atkvæði, 48,9% kjósenda. Kosningabátttaka karla var hærri en kvenna, 49,9% á móti 47,9% hjá konum.

Í þjóðaratkvæðagreiðslunni voru greidd atkvæði um tillögur stjórnlagaráðs að frumvarpi til stjórnarskipunarlaganna og tiltekin álitafni þeim tengd. Hafði Alþingi samþykkt þingsályktunartillögu þar að lútandi 24. maí 2012 þar sem jafnframt var kveðið á um þær sex spurningar sem bornar voru upp í atkvæðagreiðslunni. Gild atkvæði voru 114.570, auðir seðlar 661 og aðrir ógildir seðlar 659.

Úrslit atkvæðagreiðslunnar voru mismunandi eftir spurningum en hverri spurningu var svarað jákvætt með meirihluta gildra atkvæða á landinu í heild. Alls töldu 73.509 kjósendur að leggja ætti tillögur stjórnlagaráðs til grundvallar frumvarpi að nýrri stjórnarskrá. Sú spurning sem flestir svöruðu með jái var spurning um náttúruauðlindir í þjóðareign eða 84.760 en sú sem fæstir svöruðu með jái var spurning um að setja ákvæði um þjóðkirkjuna í stjórnarskrá eða 58.455.

Inngangur

Í þessu riti er fjallað um nokkur atriði sem lúta að framkvæmd þjóðaratkvæðagreiðslunnar, meðal annars nýmæli varðandi aðstoð fatlaðra kjósenda við kosningu og hve margir nýttu sér hina nýju lagaheimild við atkvæðagreiðsluna. Gerð er grein fyrir tölum um kjósendur og greidd atkvæði á kjörfundi og utan kjörfundar. Þá er fjallað um niðurstöður atkvæðagreiðslunnar, gild og ógild atkvæði svo og sjálf úrslitin.

Gild atkvæði liggja til grundvallar niðurstöðum varðandi svör við spurningunum sex sem bornar voru upp. Svarmöguleikar við hverri spurningu voru já eða nei en jafnframt var hægt að sleppa því að svara spurningu. Í nokkrum tilvikum var svarið gert ógilt. Fjallað er um niðurstöðurnar fyrir landið í heild og eftir kjördæmum.

Í töflu eitt er yfirlit um helstu tölur sem varðar kjósendur og greidd atkvæði en í mynd eitt er sýnd hlutfallsleg skipting gildra atkvæða fyrir landið í heild fyrir hverja spurningu. Til að einfalda framsetningu efnis er þar og víðar stuðst við meginatriði spurninganna en í töflum 8 og 13 eru niðurstöður birtar með spurningunum í heild.

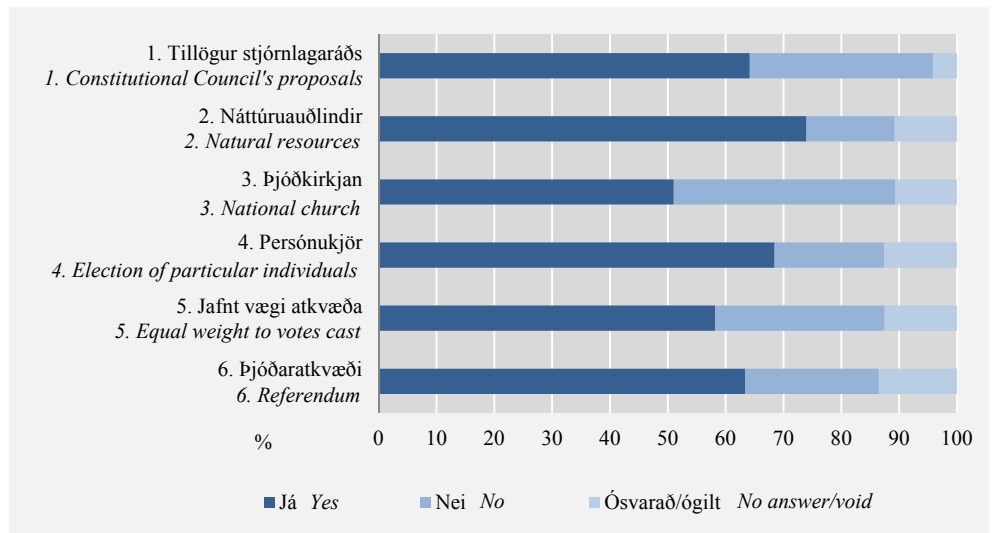
Tafla 1. Kjósendur og greidd atkvæði 20. október 2012

Table 1. Voters and votes cast 20 October 2012

	Alls Total	Karlar Males	Konur Females
Kjósendur á kjörskrá <i>Voters on the electoral roll</i>	236.850	118.068	118.782
Hlutfall af íbúatölu <i>Percentage of population</i>	73,9	73,4	74,3
Greidd atkvæði <i>Votes cast</i>	115.890	58.935	56.955
Kosningaþátttaka, % <i>Participation, %</i>	48,9	49,9	47,9
Gild atkvæði <i>Valid votes</i>	114.570	.	.
Ógild atkvæði <i>Blank and void ballots</i>	1.320	.	.
Auð atkvæði <i>Blank ballots</i>	661	.	.
Önnur ógild atkvæði <i>Void ballots</i>	659	.	.

Mynd 1. Úrslit þjóðaratkvæðagreiðslunnar 20. október 2012. Gild atkvæði

Figure 1. Outcome of the referendum 20 October 2012. Valid votes

Framkvæmd þjóðaratkvæðagreiðslu

Pingsályktun 24. maí 2012

Í þjóðaratkvæðagreiðslunni 20. október 2012 voru greidd atkvæði um tillögur stjórnlagaráðs að frumvarpi til stjórnarskipunarlaganna (að nýrri stjórnarskrá) og tiltekin álitæfni þeim tengd. Hafði Alþingi samþykkt þingsályktunartillögu þar að lútandi 24. maí 2012 með vísan til 1. mgr. 1. gr. laga nr. 91/2010 um framkvæmd þjóðaratkvæðagreiðslna. Í tillögu Alþingis var jafnframt kveðið á um þær sex spurningar sem bornar voru upp í atkvæðagreiðslunni (sjá bls. 11).

Lög um þjóðaratkvæðagreiðslu

Í lögum nr. 91/2010 (breytt með lögum nr. 162/2010 og lögum nr. 23/2011) er kveðið á um framkvæmd þjóðaratkvæðagreiðslna. Samkvæmt þeim er um kosningarétt og kjörskrár til afnota í þjóðaratkvæðagreiðslunni farið á sama hátt og í alþingiskosningum. Kjörskrár skulu þó miðaðar við íbúaskrá þjóðskrár þremur vikum fyrir kjördag. Mörk kjördæma skulu vera þau sömu og í næstliðnum alþingiskosningum. Landskjörstjórn ákvað að við kjörið skuli fylgt auglýsingu nr. 346/2009, sem fjallar um mörk kjördæmanna tveggja í Reykjavík við alþingiskosningarnar 25. apríl 2009. Í áðurnefndum lögum er kveðið á um ýmsa aðra þætti

við undirbúning og framkvæmd atkvæðagreiðslunnar sjálfar svo og talningu atkvæða.

*Breyting á kosningalögum —
aðstoð við kosningu*

Hinn 18. október 2012 tóku gildi lög nr. 111/2012 um breytingar á lögum um kosningar til Alþingis og lögum um kosningar til sveitarstjórna (aðstoð við kosningu). Með breytingunum verður kjósanda sem sakir sjónleysis eða þess að honum er hönd ónothæf heimilt við atkvæðagreiðsluna að fá aðstoð fulltrúa sem hann hefur valið sjálfur í stað kjörstjóra eða kjörstjórnarmanns eins og verið hefur og er áfram heimilt. Þá nær lagabreytingin einnig til sömu kjósenda sem geta ekki sjálfir með skýrum hætti tjáð kjörstjóra eða kjörstjórn þennan vilja sinn og skulu þá kjörstjóri eða kjörstjórn heimila fulltrúa kjósendans að aðstoða hann við atkvæðagreiðsluna leggi kjósendinn fram vottorð réttindagæslumanns, sem starfar samkvæmt lögum um réttindagæslu fyrir fatlað fólk, þar sem staðfest er að kjósendi hafi valið sjálfur tiltekinn nafngreindan fulltrúa sér til aðstoðar við atkvæðagreiðsluna. Því hafa fatlaðir kjósendur, sem lögin taka til, nú með tilteknum skilyrðum sjálfir rétt til að ákveða hver aðstoði þá við atkvæðagreiðslu utan kjörfundar og á kjörfundi.

Kjörseðill Á kjörseðli voru gefnir tveir möguleikar á svári við hverri spurningu, já eða nei en jafnframt var þess getið á kjörseðli að kjósendi gæti sleppt því að svara einstökum spurningum.

Skýrslugerð Löng hefð er fyrir því að Hagstofa Íslands taki saman skýrslur um almennar kosningar á Íslandi og í 116. grein laga um kosningar til Alþingis nr. 24 frá árinu 2000 segir: „Kjörstjórnir skulu senda Hagstofu Íslands skýrslu um kosninguna ritaða á eyðublöð sem Hagstofan lætur í té.“ Í 12. gr. laga nr. 91/2010 um framkvæmd þjóðaratkvæðagreiðslna er m.a. vísað til ofangreinds ákvæðis, þ.e. 116. gr. kosningalaga.

Í aðdraganda þjóðaratkvæðagreiðslunnar lét Hagstofa Íslands kjörstjórnnum og yfirkjörstjórnnum í té eyðublöð til útfyllingar vegna skýrslugerðar um niðurstöður atkvæðagreiðslunnar. Leitað var eftir upplýsingum um fjölda kjörstaða og kjördeilda, fjölda kjósenda eftir kyni, fjölda greiddra atkvæða á kjörfundi, fjölda greiddra utankjörfundaratkvæða og loks heildarfjölda atkvæða. Að lokinni atkvæðagreiðslu sendu kjörstjórnir yfirkjörstjórnnum niðurstöður sínar og tóku yfirkjörstjórnir síðan saman yfirlit sem Hagstofa Íslands fékk til sinnar skýrslugerðar. Í skýrslugerðinni er einnig stuðst við gögn frá landskjörstjórn um úrslit atkvæðagreiðslunnar eftir kjördæmum svo og upplýsingar af kosningavef innanríkisráðuneytisins.

*Upplýsinga aflað um
aðstoð við kosningu*

Í nefndaráliti stjórnskipunar- og eftirlitsnefndar Alþingis með breytingartillögu um frumvarp til laga um breytingu á lögum um kosningar til Alþingis og lögum um kosningar til sveitarstjórna (aðstoð við kosningu) sem getið er hér frammar, kemur fram að nefndin telji „nauðsynlegt að Hagstofa Íslands kalli eftir upplýsingum frá kjörstjórnnum um fjölda þeirra sem nýta sér þessi ákvæði ásamt þeim sem nýta það ákvæði sem fyrir er í lögum, þ.e. um aðstoð kjörstjóra og kjörstjórnarmanns á kjörfundi, auk hefðbundinnar tölfræði“. Í ljósi þessa sendi Hagstofa beiðni um svör við tilteknum spurningum til yfirkjörstjórna kjördæma varðandi aðstoð við kosningu á kjördag og til sýslumanna varðandi aðstoð við kosningu utan kjörfundar. Er gerð nánari grein fyrir spurningunum og niðurstöðum um aðstoð við kosningu á bls. 8 í skýrslunni.

Fjöldi á kjörskrá

Hverjir mega kjósa?

Samkvæmt kosningalögum á hver íslenskur ríkisborgari 18 ára og eldri með lögheimili hér á landi kosningarrétt við kosningar til Alþingis. Íslenskur ríkisborgari 18 ára og eldri með lögheimili hér á landi á jafnframt kosningarrétt í átta ár eftir að hann flytur lögheimili sitt af landinu, talið frá 1. desember fyrir kjördag. Slíkur ríkisborgari á einnig kosningarrétt eftir þann tíma, enda hafi hann sótt um það samkvæmt nánari reglum kosningalaga. Þessi sömu ákvæði áttu einnig við um þjóðar- atkvæðagreiðsluna.

Kjörskrárstofn

Þjóðskrá Íslands lætur sveitarstjórnnum í té stofn að kjörskrá, svonefndan kjörskrárstofn, sem þær gera svo úr garði að úr verður gild kjörskrá. Kjörskrá skal sveitarstjórn leggja fram almenningi til sýnis eigi síðar en 10 dögum fyrir kjördag og ber sveitarstjórn að leiðrétta kjörskrá, ef við á, fram á kjördag. Að þessu sinni skyldi kjörskrá miðast við skráð lögheimili í viðkomandi sveitarfélagi hinn 29. september 2012. Skyldu kjörskrár lagðar fram hjá sveitarstjórnnum eigi síðar en 10. október það ár. Með endanlegri kjörskrá hefur verið tekið tillit til fjölda látinna og þeirra sem fengið hafa nýtt ríkisfang eftir að kjörskrárstofn var unninn, svo og annarra leiðréttinga sem gerðar hafa verið á kjörskrárstofninum.

Kjörskrá við þjóðaratkvæðagreiðsluna 20. október 2012 vék lítillega frá upphaflegum kjörskrárstofni. Á kjörskrárstofni sem Þjóðskrá Íslands birti voru skráðir alls 236.944 kjósendur, eða 94 fleiri en á endanlegri kjörskrá að lokinni atkvæðagreiðslu samkvæmt skýrslum kjörstjórna.

Í tilkynningu landskjörstjórnar frá 30. október 2012 er tala kjósenda 236.911 en hér í ritinu 236.850. Tölur Hagstofu byggja á skýrslum yfirkjörstjórna til Hagstofu um kjósendur og greidd atkvæði eftir kjördæmum og sveitarfélögum.

Tafla 2. Kjósendur á kjörskrá og kjörskrárstofni 20. október 2012

Table 2. Voters on the electoral roll and on the preliminary electoral roll 20 October 2012

	Alls <i>Total</i>	Norð- vestur- kjörd.	Norð- austur kjörd.	Suður- kjörd.	Suð- vestur- kjörd.	Reykja- víkur- kjörd. suður	Reykja- víkur- kjörd. norður
Kjósendur á kjörskrá alls							
<i>Voters on the electoral roll, total</i>	236.850	21.401	29.010	33.532	62.557	45.061	45.289
Karlar <i>Males</i>	118.068	11.012	14.711	17.220	30.737	21.999	22.389
Konur <i>Females</i>	118.782	10.389	14.299	16.312	31.820	23.062	22.900
Kjósendur á kjörskrárstofni alls							
<i>Voters on preliminary electoral roll</i>	236.944	21.409	29.028	33.551	62.576	45.073	45.307
Karlar <i>Males</i>	118.111	11.015	14.722	17.229	30.745	22.006	22.394
Konur <i>Females</i>	118.833	10.394	14.306	16.322	31.831	23.067	22.913
Kjósendur með lögheimili erlendis <i>Domicile abroad</i>	12.964	785	1.127	1.587	3.578	2.886	3.001
Kjósendur með lögheimili erlendis, % <i>Domicile abroad, %</i>	5,5	3,7	3,9	4,7	5,7	6,4	6,6

Notes: For translation of constituencies see table 5 on page 7.

Kjósendur á kjörskrá 236.850

Við þjóðaratkvæðagreiðsluna voru 236.850 manns á kjörskrá, eða 73,9% allra landsmanna. Í þjóðaratkvæðagreiðslunni 2011 var þetta hlutfall 72,9%. Á kjörskrárstofni árið 2012 voru 12.964 með lögheimili erlendis, eða 5,5% allra sem höfðu kosningarrétt (tafla 2). Var sambærilegt hlutfall 5,0% í þjóðaratkvæðagreiðslunni 2011 og 4,4% við alþingiskosningarnar 2009.

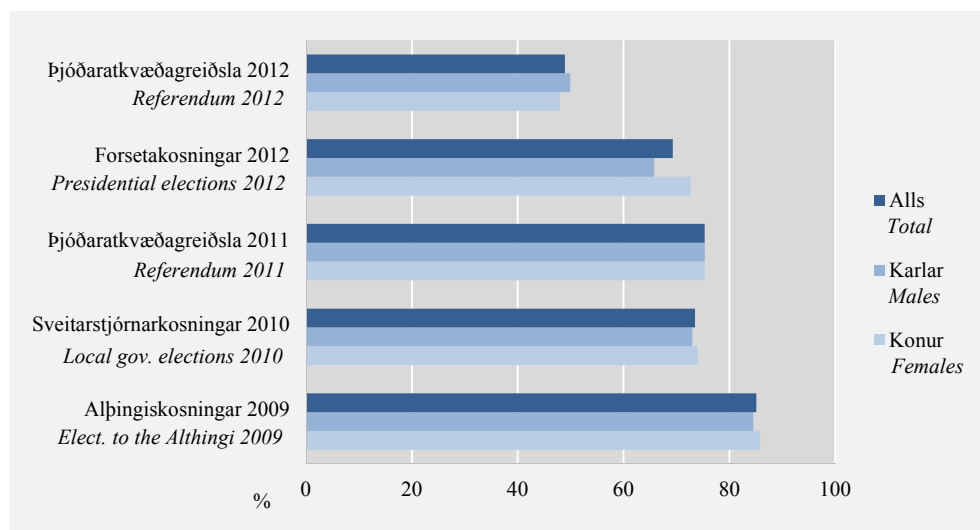
Kosningabátttaka

Kosningabátttaka 48,9%

Við þjóðaratkvæðagreiðsluna 2012 greiddu atkvæði alls 115.890 kjósendur, eða 48,9% allra kosningabærra manna. Er þetta minni þátttaka en í þjóðaratkvæðagreiðslunum 2011 (75,3%) og 2010 (62,7%). Þátttaka karla í atkvæðagreiðslunni nú var 49,9% og kvenna 47,9%. Í þjóðaratkvæðagreiðslunum 2011 og 2010 var þátttaka kynja nánast sú sama. Til samanburðar þá hefur kosningabátttaka kvenna verið heldur meiri en karla í þingkosningum frá árinu 1995.

Mynd 2. Kosningabátttaka eftir tegund kosninga

Figure 2. Participation in elections by type

Kosningabátttaka mismunandi eftir kjördæmum

Kosningabátttaka var mismunandi eftir kjördæmum, mest 51,4% í Suðvesturkjördæmi og Reykjavíkurborgkjördæmi suður, en minnst 43,2% í Suðurborgkjördæmi. Var þátttaka karla meiri en kvenna í öllum kjördæmum sem er ólíkt því sem verið hefur í alþingiskosningum undanfarið.

Tafla 3. Kosningaþátttaka í þjóðaratkvæðagreiðslu 20. október 2012*Table 3. Participation in referendum 20 October 2012*

	Alls <i>Total</i>	Norð- vestur- kjörd.	Norð- austur- kjörd.	Suður- kjörd.	Suð- vestur- kjörd.	Reykja- vikur- kjörd. suður	Reykja- vikur- kjörd. norður
Greidd atkvæði <i>Votes cast</i>	115.890	9.998	13.216	14.487	32.138	23.156	22.895
Karlar <i>Males</i>	58.935	5.194	6.925	7.564	16.141	11.590	11.521
Konur <i>Females</i>	56.955	4.804	6.291	6.923	15.997	11.566	11.374
Kosningaþátttaka, %							
Participation of voters, %	48,9	46,7	45,6	43,2	51,4	51,4	50,6
Karlar <i>Males</i>	49,9	47,2	47,1	43,9	52,5	52,7	51,5
Konur <i>Females</i>	47,9	46,2	44,0	42,4	50,3	50,2	49,7
Utankjörfundaratkvæði, %¹							
Absentee votes, %¹	12,8	14,3	10,9	9,7	11,8	13,8	15,7
Sveitarfélög eftir kosningaþátttöku							
Municipalities by participation							
<40,0	6	–	1	5	–	–	–
40,0–44,9	13	8	3	2	–	–	–
45,0–49,9	27	7	10	8	2	–	–
50,0–54,9	18	7	4	4	1	1	1
55,0–59,9	6	1	3	1	1	–	–
60,0–64,9	3	2	–	–	1	–	–
65,0 ≥ %	1	1	–	–	–	–	–

Notes: For translation of constituencies see table 5 on page 7.

¹ Hlutfall af greiddum atkvæðum. Percent of votes cast.

Í einstökum sveitarfélögum var kosningaþátttakan mest í Árneshreppi, 72,1% en minnst í Langanesbyggð 34,7% (tafla 11). Var þátttakan á bilinu 40,0–54,9% í 58 af 75 sveitarfélögum.

Kosningaþátttaka meiri á höfuðborgarsvæði en landsbyggð

Kosningaþátttakan var meiri á höfuðborgarsvæði en landsbyggð eða 51,1% á móti 44,9%. Átti þetta við í heild og um karla og konur.

Tafla 4. Kosningaþátttaka á höfuðborgarsvæði og landsbyggð 2012*Table 4. Participation in capital region and other regions 2012*

	Greidd atkvæði <i>Votes cast</i>	Kjösendur á kjörskrá <i>Voters on the electoral roll</i>	Kosningaþátttaka, % <i>Participation, %</i>
Höfuðborgarsvæði <i>Capital region</i>	78.189	152.907	51,1
Karlar <i>Males</i>	39.252	75.125	52,2
Konur <i>Females</i>	38.937	77.782	50,1
Landsbyggð <i>Other regions</i>	37.701	83.943	44,9
Karlar <i>Males</i>	19.683	42.943	45,8
Konur <i>Females</i>	18.018	41.000	43,9

Skýringar Notes: Höfuðborgarsvæðið nær til Reykjavíkurborgarsvæðis suður, Reykjavíkurborgarsvæðis norður og Suðvesturkjördæmis. Landsbyggð nær yfir Norðvesturkjördæmi, Norðausturkjördæmi og Suðurborgarsvæði. *Capital region refers to the constituencies Reykjavik south, Reykjavik north and Southwest constituency. Other regions cover the constituencies Northwest, Northeast and South.*

Atkvæðagreiðsla utan kjörfundar

Kjósandi sem gerir ráð fyrir að vera fjarverandi á kjördag eða geta ekki sótt kjörfund af öðrum ástæðum hefur heimild til að greiða atkvæði utan kjörfundar, sbr. 56. gr. kosningalaga.

12,8% atkvæða utan kjörfundar

Í þjóðaratkvæðagreiðslunni 2012 voru 14.864 atkvæði greidd utan kjörfundar, eða 12,8% greiddra atkvæða. Í þjóðaratkvæðagreiðslunni 2011 var hlutfallið 15,4%. Fleiri karlar en konur greiddu atkvæði utan kjörfundar og er það samkvæmt venju, 13,5% á móti 12,1% kvenna. Hæst var hlutfallið í Reykjavíkurborgkjördæmi norður (15,7%), en lægst (9,7%) í Suðurborgkjördæmi.

Tafla 5. Utankjörfundaratkvæði eftir kjördæmum 2012

Table 5. Absentee votes by constituency 2012

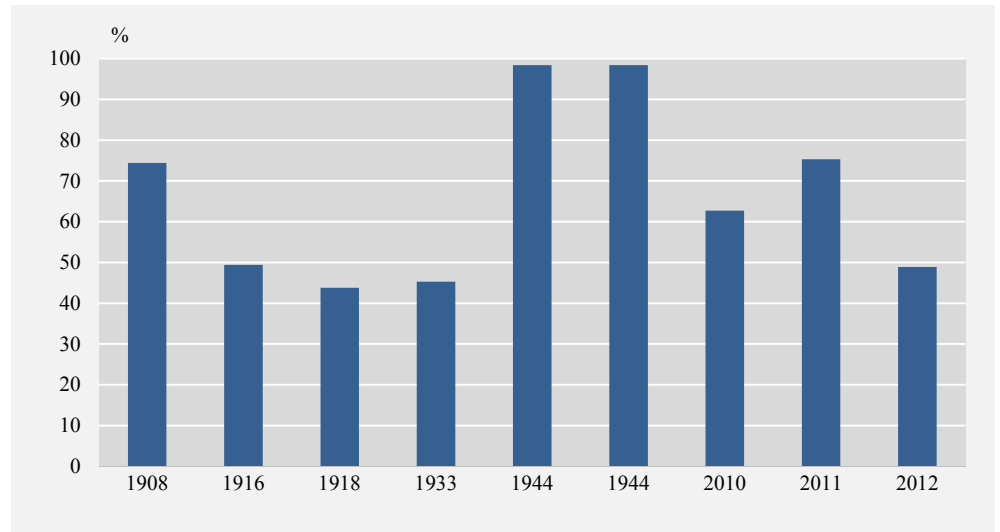
	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>
Utankjörfundaratkvæði alls			
<i>Absentee votes, total</i>	14.864	7.947	6.917
Norðvesturkjördæmi <i>Northwest</i>	1.428	777	651
Norðausturkjördæmi <i>Northeast</i>	1.442	819	623
Suðurborgkjördæmi <i>South</i>	1.409	804	605
Suðvesturkjördæmi <i>Southwest</i>	3.784	1.992	1.792
Reykjavíkurborgkjördæmi suður <i>Reykjavik south</i>	3.200	1.669	1.531
Reykjavíkurborgkjördæmi norður <i>Reykjavik north</i>	3.601	1.886	1.715
Hlutfall af greiddum atkvæðum			
<i>Percent of votes cast</i>	12,8	13,5	12,1
Norðvesturkjördæmi <i>Northwest</i>	14,3	15,0	13,6
Norðausturkjördæmi <i>Northeast</i>	10,9	11,8	9,9
Suðurborgkjördæmi <i>South</i>	9,7	10,6	8,7
Suðvesturkjördæmi <i>Southwest</i>	11,8	12,3	11,2
Reykjavíkurborgkjördæmi suður <i>Reykjavik south</i>	13,8	14,4	13,2
Reykjavíkurborgkjördæmi norður <i>Reykjavik north</i>	15,7	16,4	15,1
Hlutfall af kjósendum á kjörskrá			
<i>Percent of voters on the electoral roll</i>	6,3	6,7	5,8
Norðvesturkjördæmi <i>Northwest</i>	6,7	7,1	6,3
Norðausturkjördæmi <i>Northeast</i>	5,0	5,6	4,4
Suðurborgkjördæmi <i>South</i>	4,2	4,7	3,7
Suðvesturkjördæmi <i>Southwest</i>	6,0	6,5	5,6
Reykjavíkurborgkjördæmi suður <i>Reykjavik south</i>	7,1	7,6	6,6
Reykjavíkurborgkjördæmi norður <i>Reykjavik north</i>	8,0	8,4	7,5

Kosningabátttaka í fyrri
þjóðaratkvæðagreiðslum
44–98%

Þjóðaratkvæðagreiðslan 20. október 2012 var sú þriðja frá stofnun lýðveldisins 1944. Bátttakan í þjóðaratkvæðagreiðslunni árið 2011 var 75,3% en 62,7% í atkvæðagreiðslunni árið 2010. Bátttaka í öðrum þjóðaratkvæðagreiðslum sem fram hafa farið var mjög breytileg eftir tilefni eða frá 44% í þjóðaratkvæðagreiðslu um dansk-íslensku sambandslögin árið 1918 til rúmlega 98% í tvíþættri atkvæðagreiðslu árið 1944 um niðurfellingu dansk-íslenska sambandslagasamningsins frá 1918 og stjórnarskrá lýðveldisins Íslands.

Mynd 3. Kosningaþátttaka í þjóðaratkvæðagreiðslum 1908–2012

Mynd 3. Participation in referenda 1908–2012

Aðstoð við kosningu

Eins og getið var hér framfar voru gerðar breytingar á kosningalögum með lögum nr. 111/2012 um aðstoð við kosningu sem gildi tóku 18. október 2012 eða tveimur dögum fyrir kjördag. Fatlaðir kjósendur, sem löginn taka til, hafa nú með tilteknum skilyrðum sjálfir rétt til að ákveða hver aðstoði þá við atkvæðagreiðslu utan kjörfundar og á kjörfundi (sjá bls. 2).

Hagstofa kallar eftir upplýsingum um aðstoð við kosningu

Stjórnskipunar- og eftrilitsnefnd Alþingis gaf til kynna í nefndaráriti sínu með frumvarpi að áðurnefndum lögum nauðsyn þess að Hagstofa kallaði eftir upplýsingum frá kjörstjórnnum um fjölda þeirra sem nýta sér þessi ákvæði ásamt þeim sem nýta það ákvæði sem fyrir er í lögum, þ.e. um aðstoð kjörstjóra og kjörstjórnarmanns á kjörfundi. Í ljósi þess óskaði Hagstofa eftir svörum við eftirfarandi spurningum hjá yfirkjörstjórnnum kjördæma varðandi aðstoð við kosningu á kjördag og hjá sýslumönnum varðandi aðstoð við kosningu utan kjörfundar:

1. Hve margir kjósendur nutu aðstoðar kjörstjóra/kjörstjórnarmanns við kosningu á kjörfundi/utan kjörfundar?
2. Hve margir kjósendur nutu aðstoðar fulltrúa sem viðkomandi hafði sjálfur valið (án vottorðs frá réttindagæslumanni)?
3. Hve margir kjósendur kusu með aðstoð fulltrúa sem viðkomandi hafði sjálfur valið og staðfest er með vottorði réttindagæslumanns?

336 kjósendur nutu aðstoðar við kosningu þar af 155 með fulltrúa að eigin vali

Upplýsingar bárust frá yfirkjörstjórnnum kjördæmanna sex og öllum sýslumanns-embættum (24). Í heild nutu 336 kjósendur aðstoðar við kosningu, 146 karlar og 190 konur. Af þessum hópi nutu 86 aðstoðar við kosningu utan kjörfundar en 250 á kjörfundi (tafla 12). Aðstoðin var ýmist veitt af hálfu kjörstjórnarmanns sem hefur verið heimilað um hríð eða fulltrúa að eigin vali sem var nýmæli. Alls naut 181 kjósandi aðstoðar kjörstjóra/kjörstjórnarmanns við kosningu (54%), 71 utan kjörfundar og 110 á kjörfundi en 155 aðstoðar fulltrúa að eigin vali (46%), 15 utan kjörfundar en 140 á kjörfundi. Engir kjósendur kusu með aðstoð fulltrúa að eigin vali og staðfestu vottorði réttindagæslumanns eins og nú er einnig heimilt við tiltekna aðstæður.

Niðurstöðurnar sýna að 56% þeirra kjósenda sem fengu aðstoð við kosningu á kjörfundi nutu aðstoðar fulltrúa að eigin vali. Sambærilegt hlutfall var 17% utan kjörfundar, en þess ber að geta að nýmælin tóku gildi aðeins tveimur dögum fyrir kjördag. Fleiri konur en karlar fengu aðstoð við kosningu bæði utan kjörfundar og á kjörfundi (tafla 12).

0,3% kjósenda fengu aðstoð við kosningu

Alls greiddu 115.890 manns atkvæði í þjóðaratkvæðagreiðslunni 2012. Eins og áður getur nutu 336 kjósendur aðstoðar við kosningu eða sem svarar 0,3% kjósenda, var hlutfallið 0,6% hjá þeim sem greiddu atkvæði utan kjörfundar en 0,2% þeirra sem greiddu atkvæði á kjörfundi.

Tafla 6. Kjósendur sem nutu aðstoðar við kosningu 2012

Table 6. Voters receiving assistance with voting 2012

	Fjöldi <i>Number</i>			Hlutfall <i>Percent</i>		
	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>
Alls <i>Total</i>	336	146	190	100,0	100,0	100,0
Kjósendur sem nutu aðstoðar kjörstjóra /kjörstjórnarmanns? <i>Voters receiving assistance of an election official</i>	181	76	105	53,9	52,1	55,3
Kjósendur sem nutu aðstoðar fulltrúa að eigin vali <i>Voters receiving assistance of a person of own choice</i>						
án vottorðs réttindagæslumanns <i>without a certific. of a rights protection officer</i>	155	70	85	46,1	47,9	44,7
staðfest með vottorði réttindagæslumanns <i>with a certificate of a rights protection officer</i>	–	–	–	–	–	–

Skýringar *Notes:* Sjá upplýsingar um aðstoð utan kjörfundar og á kjörfundi í töflu 12, bls. 21. *For information on assistance in pre-election voting and at voting station see table 12 p. 21.*

Niðurstöður þjóðaratkvæðagreiðslunnar 2012

Í 10. gr. laga nr. 91/2010 um framkvæmd þjóðaratkvæðagreiðslna segir svo:

Að lokinni talningu atkvæða sendir yfirkjörstjórn landskjörstjórn eftirrit af gerðabók sinni ásamt þeim kjörseðlum sem ágreiningur hefur verið um milli umboðsmanna og yfirkjörstjórnar. Þegar landskjörstjórn hefur fengið í hendur eftirrit gerðabóka allra yfirkjörstjórna og ágreiningsseðla auglýsir hún með hæfilegum fyrirvara hvar og hvenær hún kemur saman til að úrskurða um gildi ágreiningsseðlanna og lýsa úrslitum þjóðaratkvæðagreiðslunnar til að umboðsmönnum gefist færi á að vera viðstaddir. Að því loknu tilkynnir landskjörstjórn ráðuneytinu um niðurstöður sínar.

Landskjörstjórn lýsir niðurstöðum

Í samræmi við ofangreint ákvæði var niðurstöðum þjóðaratkvæðagreiðslunnar lýst á fundi landskjörstjórnar 29. október 2012 sbr. tilkynningu hennar. Þar kemur fram að engar kærur hafi borist um ólögsmæti atkvæðagreiðslunnar. Innanríkisráðuneytið birti auglýsingu um niðurstöður atkvæðagreiðslunnar 30. október 2012.

179 ágreiningsatkvæði

Í tilkynningu landskjörstjórnar er birtur úrskurður um ágreiningsatkvæði sem bárust landskjörstjórn. Þar kemur fram að „meðal gagna, sem bárust 23. október 2012 frá yfirkjörstjórn Reykjavíkurborgar norður eftir þjóðaratkvæðagreiðsluna 20. október sl., voru 179 kjörseðlar sem yfirkjörstjórnin mat sem ógild atkvæði en um-

boðsmenn já- og nei-fylkinga töldu að meta ætti gild“. Landskjörstjórn komst að þeirri niðurstöðu að 173 þessara atkvæða skuli metin gild en 6 atkvæði skuli metin ógild.

Gild atkvæði 98,9%,
ógild atkvæði 1,1%

Að teknu tilliti til þessa úrskurðar og endanlegra skýrslna yfirkjörstjórna voru niðurstöður þjóðaratkvæðagreiðslunnar þær að greidd atkvæði voru 115.890 sem skiptust í 114.570 gild atkvæði eða 98,9% og 1.320 ógild atkvæði, 1,1%. Þar af voru auð atkvæði 661 eða 0,6% og önnur ógild 659, 0,5%.¹ Í þjóðaratkvæðagreiðslunni 2011 var hlutfall auðra atkvæða 1,2% og annarra ógilda atkvæða 0,2%.

Skipting atkvæða eftir
kjördæmum 2012

Skipting greiddra atkvæða í gild og ógild atkvæði var hlutfallslega svipuð í öllum kjördæmum árið 2012. Gild atkvæði voru á bilinu 98,5% til 99,3% og ógild 0,7% til 1,5% (tafla 7).

Tafla 7. Kjósendur og greidd atkvæði eftir kjördæmum 2012

Table 7. Voters and votes cast by constituency 2012

	Alls <i>Total</i>	Norð- vestur- kjörd.	Norð- austur- kjörd.	Suður- kjörd.	Suð- vestur- kjörd.	Reykja- víkur- kjörd. suður	Reykja- víkur- kjörd. norður
Kjósendur á kjörskrá <i>Voters on the elect. role</i>	236.850	21.401	29.010	33.532	62.557	45.061	45.289
Greidd atkvæði <i>Votes cast</i>	115.890	9.998	13.216	14.487	32.138	23.156	22.895
Gild atkvæði <i>Valid votes</i>	114.570	9.930	13.123	14.329	31.641	22.832	22.715
Ógild atkvæði							
<i>Blank and void ballots</i>	1.320	68	93	158	497	324	180
Auð atkvæði							
<i>Blank ballots</i>	661	–	69	116	280	88	108
Önnur ógild atkvæði							
<i>Void ballots</i>	659	68	24	42	217	236	72
Kosningaþátttaka, % <i>Participation, %</i>	48,9	46,7	45,6	43,2	51,4	51,4	50,6
Skipting atkvæða, % <i>Votes, %</i>							
Greidd atkvæði <i>Votes cast</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gild atkvæði <i>Valid votes</i>	98,9	99,3	99,3	98,9	98,5	98,6	99,2
Ógild atkvæði							
<i>Blank and void ballots</i>	1,1	0,7	0,7	1,1	1,5	1,4	0,8
Auð atkvæði							
<i>Blank ballots</i>	0,6	–	0,5	0,8	0,9	0,4	0,5
Önnur ógild atkvæði							
<i>Void ballots</i>	0,5	0,7	0,2	0,3	0,6	1,0	0,3

Notes: For translation of constituencies see table 5 on page 7.

¹ Í tilkynningu landskjörstjórnar og auglýsingu innanríkisráðuneytisins um niðurstöður atkvæðagreiðslunnar, voru ógild atkvæði tilgreind 1.499 þ.a. auð atkvæði 661 og önnur ógild 838.

Um hvað var kosið í þjóðaratkvæðagreiðslunni?

Í þjóðaratkvæðagreiðslunni 20. október 2012 voru greidd atkvæði um tillögur stjórnlagaráðs að frumvarpi til stjórnarskipunarlaga (að nýrri stjórnarskrá) og tiltek-in álitafni þeim tengd. Í þingsályktunartillögu sem Alþingi samþykkti 24. maí 2012 þar að lútandi var kveðið á um þær sex spurningar sem bornar voru upp í atkvæðagreiðslunni.

Spurningarnar sex Spurningarnar og svarmöguleikar voru eftirfarandi:

1. Vilt þú að tillögur stjórnlagaráðs verði lagðar til grundvallar frumvarpi að nýrri stjórnarskrá?
Já, ég vil að tillögur stjórnlagaráðs verði lagðar til grundvallar frumvarpi að nýrri stjórnarskrá.
Nei, ég vil ekki að tillögur stjórnlagaráðs verði lagðar til grundvallar frumvarpi að nýrri stjórnarskrá.
2. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði náttúruauðlindir sem ekki eru í einkaeigu lýstar þjóðareign?
Já. Nei.
3. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um þjóðkirkju á Íslandi?
Já. Nei.
4. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði persónukjör í kosningum til Alþingis heimilað í meira mæli en nú er?
Já. Nei.
5. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um að atkvæði kjósenda alls staðar að af landinu vegi jafnt?
Já. Nei.
6. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um að tiltekið hlutfall kosningabærra manna geti krafist þess að mál fari í þjóðaratkvæðagreiðslu?
Já. Nei.

Svarmöguleikar Eins og að ofan greinir voru gefnir tveir möguleikar á svári við hverri spurningu, já eða nei en jafnframt var þess getið á kjörseðli að kjósandi gæti sleppt því að svara einstökum spurningum.

Meirihluti gildra atkvæða ræður niðurstöðum „Til þess að spurning eða tillaga sem borin er upp í þjóðaratkvæðagreiðslu teljist samþykkt þarf hún að hafa hlotið meiri hluta gildra atkvæða í atkvæðagreiðslunni“ sbr. 11. gr. laga nr. 91/ 2010 og 4. gr. laga nr. 23/2011.

Úrslit mismunandi eftir spurningum en öllum svarað jákvætt með meirihluta gildra atkvæða Úrslit atkvæðagreiðslunnar voru mismunandi eftir spurningum en hverri og einni spurningu var svarað jákvætt með meirihluta gildra atkvæða á landinu í heild. Gild atkvæði voru alls 114.570 og liggur sá fjöldi atkvæða til grundvallar niðurstöðum fyrir hverja spurningu. Atkvæðin skiptust í já, nei, ósvarað eða ógilt svar.

Fyrstu spurningu um það hvort leggja eigi tillögur stjórnlagaráðs til grundvallar frumvarpi að nýrri stjórnarskrá svöruðu 73.509 kjósendur jákvætt sem svarar til 64,2% gildra atkvæða. Sú spurning sem flestir kjósendur svöruðu með jái var spurning tvö um það hvort náttúruauðlindir sem ekki eru í einkaeign eigi að vera í þjóðareign eða 84.760 (74%) en sú sem fæstir svöruðu með jái var spurning þrjú um það hvort ætti að vera ákvæði um þjóðkirkju í stjórnarskrá eða 58.455 (51%). Spurningu fjögur um persónukjör svöruðu 78.451 (68,5%) jákvætt, spurningu fimm um jafnt vægi atkvæða 66. 653 (58,2%) og spurningu sex um að tiltekið hlutfall kosningabærra manna geti krafist þess að mál fari í þjóðaratkvæðagreiðslu svöruðu

72.633 (63,4%) með jái. Hluttur atkvæða þar sem spurningum var ekki svarað eða svarið gert ógilt (sem var í tiltölulega fáum tilvikum) var minnstur við spurningu eitt eða 4,2% en var á bilinu 10,6 til 13,5% við spurningar tvö til sex.

Tafla 8. Úrslit þjóðaratkvæðagreiðslunnar 2012

Table 8. Outcome in the referendum 2012

	Gild atkvæði / Valid votes					
	Fjöldi / Number			Hlutfall / Percent		
	Já / Yes	Nei / No	Ósvarað/ ógilt svar ¹ No answer/ void ¹	Já / Yes	Nei / No	Ósvarað/ ógilt svar ¹ No answer/ void ¹
1. Vilt þú að tillögur stjórnlagaráðs verði lagðar til grundvallar frumvarpi að nýrri stjórnarskrá? ²	73.509	36.302	4.759	64,2	31,7	4,2
2. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði náttúruauðlindir sem ekki eru í einkaeigu lýstar þjóðareign?	84.760	17.470	12.340	74,0	15,2	10,8
3. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um þjóðkirkju á Íslandi?	58.455	43.914	12.201	51,0	38,3	10,6
4. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði persónukjör í kosningum til Alþingis heimilað í meira mæli en nú er?	78.451	21.660	14.459	68,5	18,9	12,6
5. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um að atkvæði kjósenda alls staðar að af landinu vegi jafnt?	66.653	33.590	14.327	58,2	29,3	12,5
6. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um að tiltekið hlutfall kosningarbærra manna geti krafist þess að mál fari í þjóðaratkvæðagreiðslu?	72.633	26.440	15.497	63,4	23,1	13,5

Notes: For translation of questions see table 13 p.22

¹ Upplýsingar voru ekki tæmandi til að aðskilja ósvarað og ógild svör. Information not available to divide no answer and void.

² Svarmöguleikar í spurningu eitt: „Já, ég vil að tillögur stjórnlagaráðs verði lagðar til grundvallar að nýrri stjórnarskrá? Nei, Ég vil ekki að tillögur stjórnlagaráðs verði lagðar til grundvallar frumvarpi að nýrri stjórnarskrá.“ Options in question one: „Yes, I wish the Constitution Council's proposals to form the basis of a new draft Constitution. No, I do not wish the Constitution Council's proposals to form the basis of a new draft constitution.“

Eingöngu já og nei svör

Í töflu 9 er sýnd skipting atkvæða þar sem svörin voru já eða nei en auðum og ógildum svörum sleppt. Tveir af hverjum þremur sem afstöðu tóku svöruðu fyrstu spurningunni jákvætt um það hvort leggja eigi tillögur stjórnlagaráðs til grundvallar frumvarpi að nýrri stjórnarskrá. Var sambærilegt hlutfall þeirra sem svöruðu öðrum spurningum jákvætt á bilinu 57 til 83%.

Tafla 9. Skipting já- og nei-svara í þjóðaratkvæðagreiðslunni 2012

Table 9. Yes and no answers of the referendum 2012

	Fjöldi atkvæða			Hlutfall	
	Number of votes			Percent	
	Alls	Já	Nei	Já	Nei
	Total	Yes	No	Yes	No
Spurningar Questions					
1. Tillögur stjórnlagaráðs <i>Constitution Council's proposals</i>	109.811	73.509	36.302	66,9	33,1
2. Náttúruauðlindir <i>Natural resources</i>	102.230	84.760	17.470	82,9	17,1
3. Þjóðkirkjan <i>National church</i>	102.369	58.455	43.914	57,1	42,9
4. Persónukjör <i>Election of particular individuals</i>	100.111	78.451	21.660	78,4	21,6
5. Jafnt vægi atkvæða <i>Equal weight to votes cast</i>	100.243	66.653	33.590	66,5	33,5
6. Þjóðaratkvæði <i>Referendum</i>	99.073	72.633	26.440	73,3	26,7

Skýringar Notes: Sjá orðalag spurninga í töflum 8 og 13. For translation of full questions see table 13.

Gild atkvæði eftir kjördæmum

Niðurstöður atkvæðagreiðslunnar voru mismunandi eftir kjördæmum. Spurningum 1 (um tillögur stjórnlagaráðs), 2 (um náttúruauðlindir), 4 (um persónukjör) og 6 (um þjóðaratkvæði) var svarað jákvætt með meirihluta gildra atkvæða í öllum kjördæmunum sex, spurningu 3 (um þjóðkirkjuna) einnig í fjórum kjördæmum og spurningu 5 (um jafnt vægi atkvæða) í þremur kjördæmum.

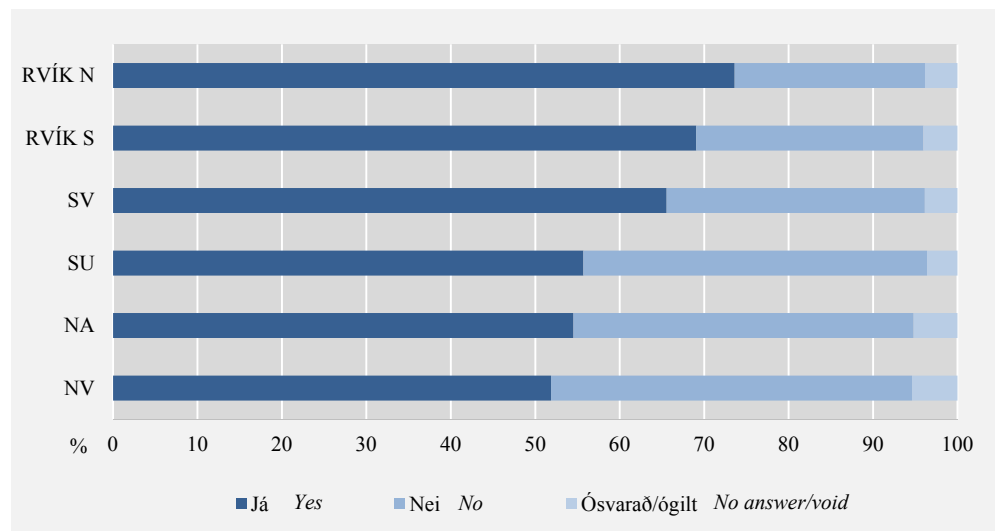
Myndir 4–9 sýna hlutfallslega skiptingu gildra atkvæða í kjördæmunum sex fyrir hverja hinna sex spurninga atkvæðagreiðslunnar. Sjá einnig töflu 13 um sama efni.

Tillögur stjórnlagaráðs

Spurning 1. Vilt þú að tillögur stjórnlagaráðs verði lagðar til grundvallar frumvarpi að nýrri stjórnarskrá? Hlutfall atkvæða þar sem svarið var já var mest 74% í Reykjavíkurborgkjördæmi norður en minnst 52% í Norðausturkjördæmi. Hlutfall atkvæða þar sem svarið var nei var á bilinu 23–43% en í 4–5% tilvika var spurningu ekki svarað eða svarið gert ógilt.

Mynd 4. (1) Tillögur stjórnlagaráðs. Gild atkvæði eftir kjördæmum

Figure 4. (1) The Constitution Council's proposals. Valid votes by constituency

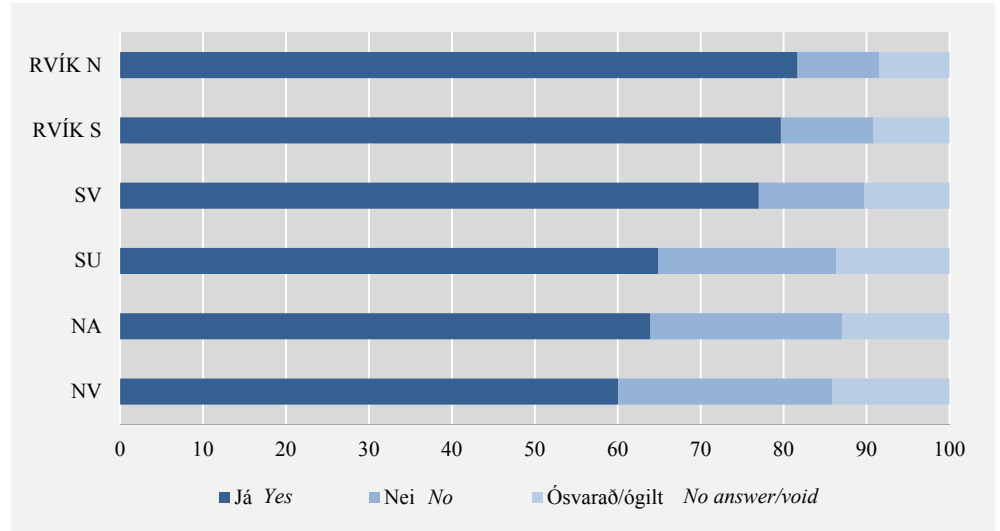
Skýringar Notes: Kjördæmin eru: RVÍK N = Reykjavíkurborgkjördæmi norður; RVÍK S = Reykjavíkurborgkjördæmi suður; SV = Suðvesturkjördæmi; SU = Suðurborgkjördæmi; NA = Norðausturkjördæmi; NV = Norðvesturkjördæmi. Constituencies: RVÍK N = Reykjavik north; RVÍK S = Reykjavik south; SV = Southwest; SU = South; NA = Northeast; NV = Northwest.

Náttúruauðlindir

Spurning 2. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði náttúruauðlindir sem ekki eru í einkaeigu lýstar þjóðareign? Þetta er sú spurning sem hlaut hlutfallslega flest já-svör eða frá 60% í Norðvesturkjördæmi til 80–82% í Reykjavíkurborgkjördæmunum. Hluttur nei-svara var 10–26% en auðra og ógildra svara 8–14%.

Mynd 5. (2) Náttúruauðlindir. Gild atkvæði eftir kjördæmum

Figure 5. (2) Natural resources. Valid votes by constituency

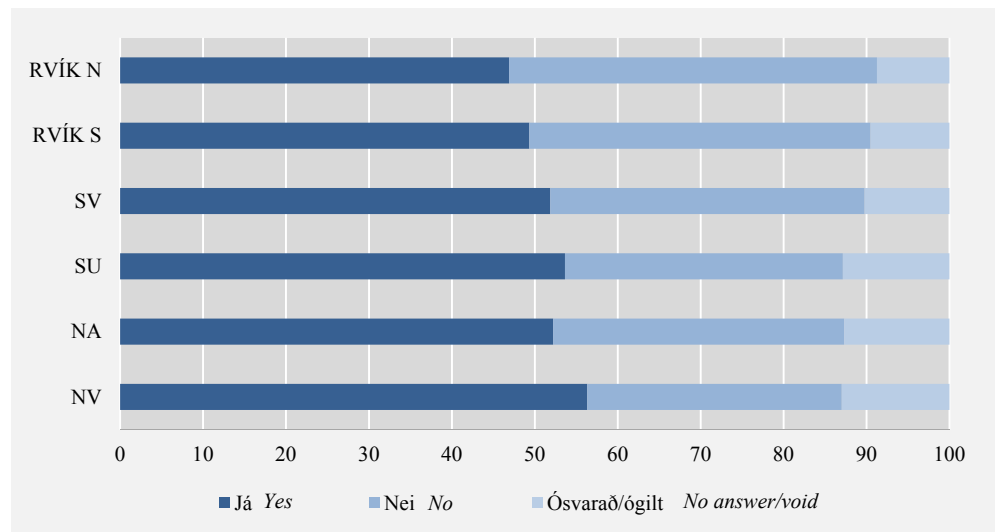
Skýringar Notes: Sjá mynd 4. See figure 4.

Þjóðkirkjan

Spurning 3. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um þjóðkirkju á Íslandi? Já-svör reyndust hlutfallslega flest í Norðvesturkjördæmi 56% en fæst í Reykjavíkurborgkjördæmunum, 47–49%. Hlutfall atkvæða þar sem svarið var nei var 31–44%. Auð og ógild svör voru 9–13%.

Mynd 6. (3) Þjóðkirkjan. Gild atkvæði eftir kjördæmum

Figure 6. (3) National church. Valid votes by constituency

Skýringar Notes: Sjá mynd 4. See figure 4.

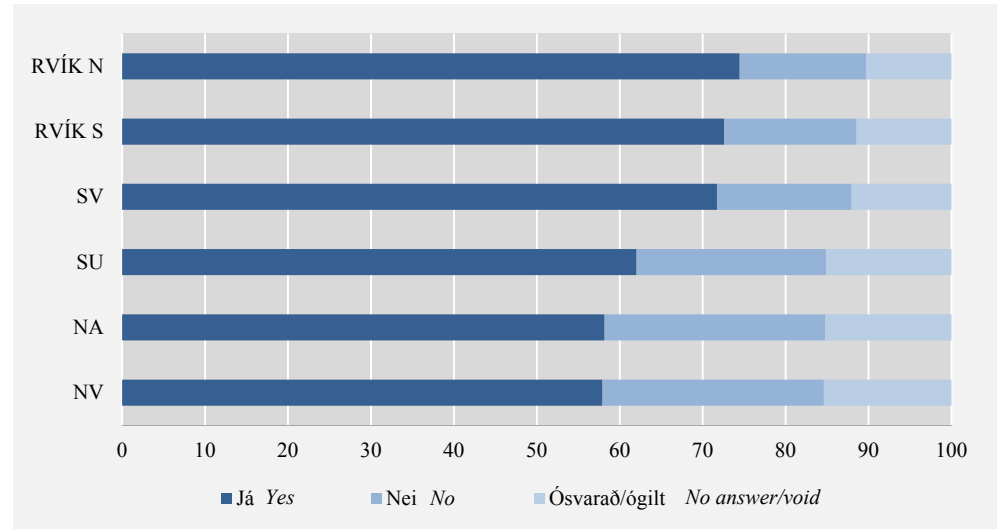
Persónukjör

Spurning 4. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði persónukjör í kosningum til Alþingis heimilað í meira mæli en nú er? Já var svarið í 73–74% tilvika í Reykja-

víkirkjördæmunum og 72% í Suðvesturkjördæmi en hlutfallið var nokkru lægra í öðrum kjördæmum eða 58–62%. Nei-svör voru á bilinu 15–27% og auð og ógild svör 10–15%.

Mynd 7. (4) Persónukjör. Gild atkvæði eftir kjördæmum

Figure 7. (4) Election of particular individuals. Valid votes by constituency

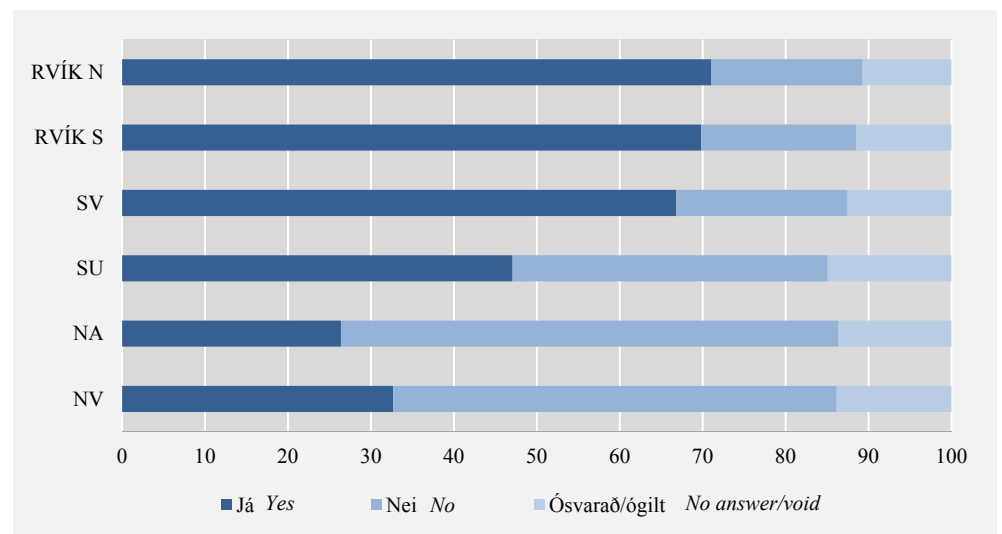
Skýringar Notes: Sjá mynd 4. See figure 4.

Jafnt vægi atkvæða

Spurning 5. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um að atkvæði kjósenda alls staðar að af landinu vegi jafnt? Greinilegur munur er milli svara í kjördæmum á suðvesturhorninu og annars staðar á landinu. Í Reykjavíkirkjördæmunum voru 70–71% svara já og 67% í Suðvesturkjördæmi en 26–33% í Norðaustur- og Norðvesturkjördæmum. Spurningunni var ekki svarað eða svarið ógilt í 11–15% tilvika.

Mynd 8. (5) Jafnt vægi atkvæða. Gild atkvæði eftir kjördæmum

Figure 8. (5) Equal weight to votes cast. Valid votes by constituency

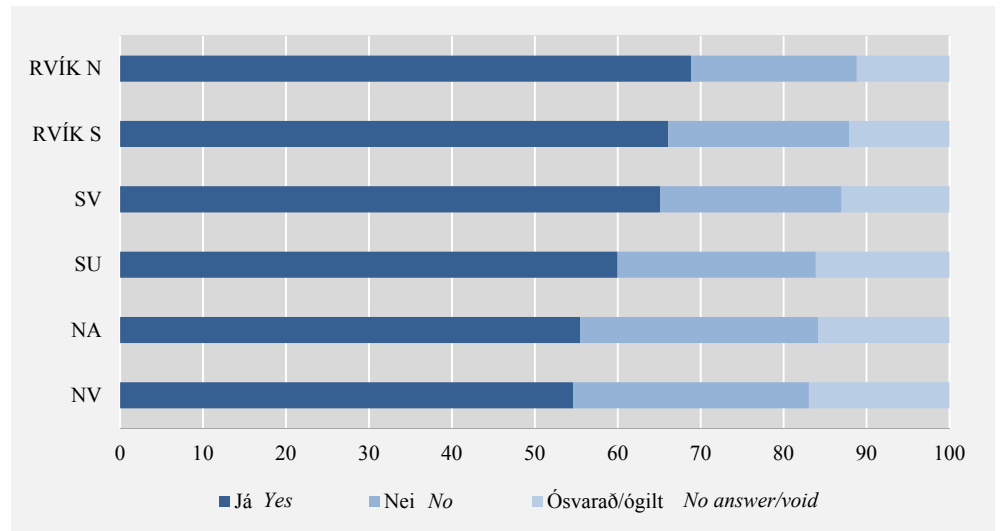

Skýringar Notes: Sjá mynd 4. See figure 4.

Þjóðaratkvæði Spurning 6. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um að tiltekið hlutfall kosningarbærra manna geti krafist þess að mál fari í þjóðaratkvæðagreiðslu? Meirihluti svara í öllum kjördæmum var já, 55% í Norðvestur- og Norðausturkjördæmum, 60% í Suðurbætti og 65–69% í hinum kjördæmunum. Hlutfall atkvæða þar sem svarið var nei var 20–29% og auð og ógild svör voru 11–17%.

Mynd 9. (6) Þjóðaratkvæði. Gild atkvæði eftir kjördæmum

Figure 9. (6) Referendum. Valid votes by constituency

Skýringar Notes: Sjá mynd 4. See figure 4.

Fyrri þjóðaratkvæðagreiðslur

Þjóðaratkvæðagreiðslan 6. mars 2010 var sú fyrsta frá stofnun lýðveldisins 1944. Sú önnur var ári síðar eða 9. apríl 2011. Báðar voru um ríkisábyrgð Icesave-samninga. Fyrir þennan tíma höfðu farið fram sex þjóðaratkvæðagreiðslur þar af tvær samtímis árið 1944. Fyrsta atkvæðagreiðslan var 1908 um innflutningsbann á áfengi. Í öðrum atkvæðagreiðslum var kosið um þegnaskylduvinnu (1916), dönsk-íslensku sambandslögin (1918), afnám innflutningsbanns á áfengi (1933), niðurfellingu dansk-íslenska sambandslaga-samningsins 1918 og stjórnarskrá lýðveldisins Íslands árið 1944. Í þessum fyrri atkvæðagreiðslum var kosningaþátttakan allt frá 43,8% (1918) í 98,4% (1944). Er gerð nánari grein fyrir þessum atkvæðagreiðslum í Hagtíðindum um þjóðaratkvæðagreiðsluna 6. mars 2010.

Tafla 10. Úrslit í þjóðaratkvæðagreiðslum 1908–2011
 Table 10. Outcome of referenda 1908–2011

Ár <i>Year</i>	Efni <i>Issue</i>	Atkvæði <i>Votes cast</i>		Hlutfall <i>Percent</i>		Kosninga- þátttaka, % <i>Partici- pation, %</i>
		Já <i>Yes</i>	Nei <i>No</i>	Já <i>Yes</i>	Nei <i>No</i>	
1908	Innflutningsbann á áfengi <i>Import ban on alcohol</i>	4.850	3.218	60,1	39,9	74,4
1916	Þegnskylduvinna <i>Civic duty</i>	1.016	11.313	8,2	91,8	49,4
1918	Dönsk-íslensk sambandslög <i>The Danish-Icelandic Union Act</i>	12.411	999	92,6	7,4	43,8
1933	Afnám innflutningsbanns á áfengi <i>Abolition of import ban on alcohol</i>	15.866	11.625	57,7	42,3	45,3
1944	Niðurfelling sambandslaga frá 1918 <i>Abrogation of the Danish-Icelandic Union Act of 1918</i>	71.122	377	99,5	0,5	98,4
1944	Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands <i>Constitution of the Rep. of Iceland</i>	69.435	1.051	98,5	1,5	98,4
2010	Ríkisábyrgð vegna Icesave-samninga <i>State guarantee of the Icesave loan agreement</i>	2.599	134.392	1,9	98,1	62,7
2011	Ríkisábyrgð vegna Icesave-samninga <i>State guarantee of the Icesave loan agreement</i>	69.462	103.207	40,2	59,8	75,3

Skýringar Notes: Við þjóðaratkvæðagreiðslur hafa gilt kosningaréttarreglur alþingiskosninga nema árið 1933 þegar giltu reglur laga um sveitarstjórnkosningar. *Referenda matters regarding the eligibility to vote and the electoral register have been resolved in the same manner as in parliamentary general elections to the Althing except in 1933 when it was according to regulations on local government elections.*

Heimild Source: Hagskinna (Kosningaskýrslur). *Icelandic Historical Statistics (Elections).*

English Summary

An advisory referendum on the proposals by the Constitutional Council for a draft Constitutional Act and particular points relating to the proposals was held in Iceland 20 October 2012. Matters regarding the eligibility to vote and the electoral register were resolved in the same manner as in the parliamentary general elections to the Althingi. Act amending the General Elections Act regarding assistance with voting came into force 18 October 2012. The new Act allows a voter in defined circumstances to cast his vote with the assistance of a representative of own choice. Before such assistance was only provided by an election official.

The total number of voters on the electoral roll was 236,850 or 73.9% of the total population. Participation of voters in the referendum was 115,890 or 48.9%. Participation of male voters was 49.9% and 47.9% of female voters. In the last referendum on 9 April 2011 the participation was 75.3%.

Two possible options were given on the ballot paper with each of the six questions, yes or no. The electorate were not obliged to answer every question. The majority of valid votes in the whole country should determine the result of the referendum with reference to Article 11 of Act No. 91/2010.

The results of the referendum for the whole country were different for the six questions but the answer on the majority of valid ballots was yes for each question. In the referendum the number of valid votes was 114,570; blank ballots 661 and void ballots were 659.

Following are the questions put to the electorate in the referendum and the outcome for each of them based on the valid votes:

1. Do you wish the Constitution Council's proposals to form the basis of a new draft Constitution?
Yes 73,509; No 36,302; No answer/void 4,759.
2. In the new Constitution, do you want natural resources that are not privately owned to be declared national property?
Yes 84,760; No 17,470; No answer/void 12,340.
3. Would you like to see provisions in the new Constitution on an established (national) church in Iceland?
Yes 58,455; No 43,914; No answer/void 12,201.
4. Would you like to see a provision in the new Constitution authorising the election of particular individuals to the Althingi more than is the case at present?
Yes 78,451; No 21,660; No answer/void 14,459.
5. Would you like to see a provision in the new Constitution giving equal weight to votes cast in all parts of the country?
Yes 66,653; No 33,590; No answer/void 14,327.
6. Would you like to see a provision in the new Constitution stating that a certain proportion of the electorate is able to demand that issues are put to a referendum?
Yes 72,633; No 26,440; No answer/void 15,497.

Tafla 11. Greidd atkvæði, kjósendur á kjörskrá og kosningabátttaka eftir sveitarfélögum 2012

Table 11. Votes cast, voters on the electoral roll and participation by municipalities 2012

	Greidd atkvæði <i>Votes cast</i>			Kjósendur á kjörskrá <i>Voters on the electoral roll</i>			Kosningabátttaka, % <i>Participation, %</i>		
	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>
Allt landið <i>Whole country</i>	115.890	58.935	56.955	236.850	118.068	118.782	48,9	49,9	47,9
Norðvesturkjördæmi, alls	9.998	5.194	4.804	21.401	11.012	10.389	46,7	47,2	46,2
Hvalfjarðarsveit	201	105	96	457	240	217	44,0	43,8	44,2
Akranes	1.999	1.026	973	4.683	2.371	2.312	42,7	43,3	42,1
Skorradalshreppur	27	16	11	51	29	22	52,9	55,2	50,0
Borgarbyggð	1.288	655	633	2.590	1.320	1.270	49,7	49,6	49,8
Eyja- og Miklaholtshreppur	61	33	28	97	51	46	62,9	64,7	60,9
Snæfellsbær	506	255	251	1.125	587	538	45,0	43,4	46,7
Grundarfjarðarbær	299	161	138	613	321	292	48,8	50,2	47,3
Helgafellssveit	29	18	11	47	29	18	61,7	62,1	61,1
Stykkishólmur	409	215	194	820	430	390	49,9	50,0	49,7
Dalabyggð	263	138	125	508	268	240	51,8	51,5	52,1
Reykholahreppur	108	55	53	210	105	105	51,4	52,4	50,5
Vesturbyggð	273	141	132	664	341	323	41,1	41,3	40,9
Tálknafjarðarhreppur	94	51	43	179	95	84	52,5	53,7	51,2
Bolungarvík	259	125	134	633	321	312	40,9	38,9	42,9
Ísafjarðarbær	1.345	697	648	2.669	1.348	1.321	50,4	51,7	49,1
Súðavíkurhreppur	60	27	33	134	72	62	44,8	37,5	53,2
Árneshreppur	31	17	14	43	25	18	72,1	68,0	77,8
Kaldrananeshreppur	50	26	24	85	43	42	58,8	60,5	57,1
Strandabyggð	205	111	94	390	206	184	52,6	53,9	51,1
Húnaþing vestra	376	205	171	888	459	429	42,3	44,7	39,9
Húnavatnshreppur	167	90	77	309	177	132	54,0	50,8	58,3
Blönduóssbær	297	161	136	609	311	298	48,8	51,8	45,6
Sveitarfélagið Skagaströnd	153	86	67	369	200	169	41,5	43,0	39,6
Skagabyggð	28	14	14	66	32	34	42,4	43,8	41,2
Sveitarfélagið Skagafjörður	1.403	726	677	3.019	1.551	1.468	46,5	46,8	46,1
Akrahreppur	67	40	27	143	80	63	46,9	50,0	42,9
Norðausturkjördæmi, alls	13.216	6.925	6.291	29.010	14.711	14.299	45,6	47,1	44,0
Fjallabyggð	739	385	354	1.601	820	781	46,2	47,0	45,3
Dalvíkurbyggð	737	387	350	1.307	675	632	56,4	57,3	55,4
Hörgársveit	212	114	98	447	230	217	47,4	49,6	45,2
Akureyri	5.819	2.939	2.880	13.407	6.537	6.870	43,4	45,0	41,9
Eyjafjarðarsveit	356	189	167	724	370	354	49,2	51,1	47,2
Svalbarðsstrandarhreppur	134	71	63	275	138	137	48,7	51,4	46,0
Grýtubakkahreppur	115	62	53	240	125	115	47,9	49,6	46,1
Þingeyjarsveit	359	193	166	717	379	338	50,1	50,9	49,1
Skútustaðahreppur	152	77	75	299	147	152	50,8	52,4	49,3
Norðurþing	935	509	426	2.128	1.096	1.032	43,9	46,4	41,3
Tjörneshreppur	31	19	12	58	30	28	53,4	63,3	42,9
Svalbarðshreppur	38	22	16	80	43	37	47,5	51,2	43,2
Langanesbyggð	114	70	44	329	185	144	34,7	37,8	30,6
Vopnafjarðarhreppur	265	148	117	520	279	241	51,0	53,0	48,5
Fljótsdalshreppur	35	20	15	72	47	25	48,6	42,6	60,0
Fljótsdalshérað	1.191	618	573	2.512	1.289	1.223	47,4	47,9	46,9
Borgarfjarðarhreppur	45	30	15	93	57	36	48,4	52,6	41,7
Seyðisfjörður	298	152	146	540	282	258	55,2	53,9	56,6

Tafla 11. Greidd atkvæði, kjósendur á kjörskrá og kosningabátttaka eftir sveitarfélögum 2012 (frh.)
 Table 11. Votes cast, voters on the electoral roll and participation by municipalities 2012 (cont.)

	Greidd atkvæði <i>Votes cast</i>			Kjósendur á kjörskrá <i>Voters on the electoral roll</i>			Kosningabátttaka, % <i>Participation, %</i>		
	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>
Fjarðabyggð	1.411	790	621	3.190	1.715	1.475	44,2	46,1	42,1
Breiðdalshreppur	88	51	37	158	92	66	55,7	55,4	56,1
Djúpavogshreppur	142	79	63	313	175	138	45,4	45,1	45,7
Suðurkjördæmi, alls	14.487	7.564	6.923	33.532	17.220	16.312	43,2	43,9	42,4
Sveitarfélagið Hornafjörður	751	393	358	1.598	839	759	47,0	46,8	47,2
Skaftárhreppur	175	93	82	374	203	171	46,8	45,8	48,0
Mýrdalshreppur	168	90	78	345	189	156	48,7	47,6	50,0
Vestmannaeyjar	1.228	644	584	3.150	1.623	1.527	39,0	39,7	38,2
Rangárþing eystra	648	342	306	1.203	636	567	53,9	53,8	54,0
Rangárþing ytra	585	303	282	1.089	561	528	53,7	54,0	53,4
Ásahreppur	77	38	39	139	70	69	55,4	54,3	56,5
Sveitarfélagið Árborg	2.638	1.366	1.272	5.633	2.862	2.771	46,8	47,7	45,9
Flóahreppur	229	116	113	460	247	213	49,8	47,0	53,1
Skeiða- og Gnúpverjahreppur	183	96	87	358	186	172	51,1	51,6	50,6
Hrunamannahreppur	253	136	117	509	270	239	49,7	50,4	49,0
Bláskógabyggð	345	181	164	636	324	312	54,2	55,9	52,6
Grímsnes- og Grafningshreppur	152	82	70	312	173	139	48,7	47,4	50,4
Hveragerði	803	410	393	1.778	916	862	45,2	44,8	45,6
Sveitarfélagið Ölfus	536	283	253	1.265	671	594	42,4	42,2	42,6
Grindavíkurbær	747	396	351	1.921	978	943	38,9	40,5	37,2
Sandgerði	409	224	185	1.057	557	500	38,7	40,2	37,0
Sveitarfélagið Garður	365	200	165	958	482	476	38,1	41,5	34,7
Reykjanesbær	3.870	1.996	1.874	9.976	5.020	4.956	38,8	39,8	37,8
Sveitarfélagið Vogar	325	175	150	771	413	358	42,2	42,4	41,9
Suðvesturkjördæmi, alls	32.138	16.141	15.997	62.557	30.737	31.820	51,4	52,5	50,3
Hafnarfjörður	8.703	4.427	4.276	19.125	9.413	9.712	45,5	47,0	44,0
Garðabær	5.427	2.693	2.734	8.733	4.284	4.449	62,1	62,9	61,5
Sveitarfélagið Álftanes	1.210	592	618	1.740	874	866	69,5	67,7	71,4
Kópavogur	11.582	5.789	5.793	23.091	11.251	11.840	50,2	51,5	48,9
Seltjarnarnes	1.979	993	986	3.409	1.671	1.738	58,1	59,4	56,7
Mosfellsbær	3.140	1.598	1.542	6.290	3.151	3.139	49,9	50,7	49,1
Kjósarhreppur	97	49	48	169	93	76	57,4	52,7	63,2
Reykjavíkurborgkjördæmi suður	23.156	11.590	11.566	45.061	21.999	23.062	51,4	52,7	50,2
Reykjavíkurborgkjördæmi norður	22.895	11.521	11.374	45.289	22.389	22.900	50,6	51,5	49,7

Notes: For translation of constituencies see table 5 on page 7.

Tafla 12. Kjósendur sem nutu aðstoðar við kosningu utan kjörfundar og á kjörfundi í þjóðaratkvæðagreiðslu 2012

Table 12. Voters receiving assistance with voting in pre-election voting and at voting station in referendum 2012

	Alls <i>Total</i>			Kosning utan kjörfundar <i>Pre-election voting</i>			Kosning á kjörfundi <i>Voting at voting station</i>		
	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>	Alls <i>Total</i>	Karlar <i>Males</i>	Konur <i>Females</i>
Fjöldi alls <i>Total number</i>	336	146	190	86	35	51	250	111	139
Kjósendur sem nutu aðstoðar kjörstjóra /kjörstjórnarmanns <i>Voters receiving assistance of an election official</i>	181	76	105	71	29	42	110	47	63
Kjósendur sem nutu aðstoðar fulltrúa að eigin vali <i>Voters receiving assistance of a person of own choice</i>									
án vottorðs réttindagæslumanns <i>without a certificate of a rights protection officer</i>	155	70	85	15	6	9	140	64	76
staðfest með vottorði réttindagæslumanns <i>with a certificate of a rights protection officer</i>	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Hlutfall <i>Percent</i>									
Alls <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kjósendur sem nutu aðstoðar kjörstjóra /kjörstjórnarmanns? <i>Voters receiving assistance of an election official</i>	53,9	52,1	55,3	82,6	82,9	82,4	44,0	42,3	45,3
Kjósendur sem nutu aðstoðar fulltrúa að eigin vali <i>Voters receiving assistance of a person of own choice</i>									
án vottorðs réttindagæslumanns <i>without a certificate of a rights protection officer</i>	46,1	47,9	44,7	17,4	17,1	17,6	56,0	57,7	54,7
staðfest með vottorði réttindagæslumanns <i>with a certificate of a rights protection officer</i>	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Skýringar Notes: Sjá lög nr. 111/2012. See Act No. 111/2012.

Tafla 13. Úrslit í þjóðaratkvæðagreiðslu eftir kjördæmum 20. október 2012

Table 13. Outcome by constituency in the referendum 20 October 2012

Gild atkvæði <i>Valid votes</i>	Landið allt <i>Whole country</i>	Norð- vestur kjördæmi <i>Northwest</i>	Norð- austur- kjördæmi <i>Northeast</i>	Suður- kjördæmi <i>South</i>	Suð- vestur- kjördæmi <i>Southwest</i>	Reykjavík suður <i>Reykjavik south</i>	Reykjavík norður <i>Reykjavik north</i>
Spurningar Questions							
1. Vilt þú að tillögur stjórnlagaráðs verði lagðar til grundvallar frumvarpi að nýrri stjórnarskrá? <i>1. Do you wish the Constitution Council's proposals to form the basis of a new draft Constitution?</i>							
Alls <i>Total</i>	114.570	9.930	13.123	14.329	31.641	22.832	22.715
Já <i>Yes</i>	73.509	5.151	7.155	7.980	20.739	15.766	16.718
Nei <i>No</i>	36.302	4.243	5.285	5.831	9.679	6.142	5.122
Ósvarað/ógilt svar <i>No answer/void</i>	4.759	536	683	518	1.223	924	875
2. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði náttúruauðlindir sem ekki eru í einkaeigu lýstar þjóðareign? <i>2. In the new Constitution, do you want natural resources that are not privately owned to be declared national property?</i>							
Alls <i>Total</i>	114.570	9.930	13.123	14.329	31.641	22.832	22.715
Já <i>Yes</i>	84.760	5.963	8.391	9.298	24.367	18.189	18.552
Nei <i>No</i>	17.470	2.564	3.034	3.069	4.026	2.543	2.234
Ósvarað/ógilt svar <i>No answer/void</i>	12.340	1.403	1.698	1.962	3.248	2.100	1.929
3. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um þjóðkirkju á Íslandi? <i>3. Would you like to see provisions in the new Constitution on an established (national) church in Iceland?</i>							
Alls <i>Total</i>	114.570	9.930	13.123	14.329	31.641	22.832	22.715
Já <i>Yes</i>	58.455	5.593	6.851	7.685	16.408	11.264	10.654
Nei <i>No</i>	43.914	3.046	4.605	4.800	11.995	9.393	10.075
Ósvarað/ógilt svar <i>No answer/void</i>	12.201	1.291	1.667	1.844	3.238	2.175	1.986
4. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði persónukjör í kosningum til Alþingis heimilað í meira mæli en nú er? <i>4. Would you like to see a provision in the new Constitution authorising the election of particular individuals to the Althingi more than is the case at present?</i>							
Alls <i>Total</i>	114.570	9.930	13.123	14.329	31.641	22.832	22.715
Já <i>Yes</i>	78.451	5.752	7.633	8.888	22.691	16.573	16.914
Nei <i>No</i>	21.660	2.650	3.489	3.274	5.140	3.643	3.464
Ósvarað/ógilt svar <i>No answer/void</i>	14.459	1.528	2.001	2.167	3.810	2.616	2.337

Tafla 13. Úrslit í þjóðaratkvæðagreiðslu eftir kjördæmum 20. október 2012 (frh.)
 Table 13. Outcome by constituency in the referendum 20 October 2012 (cont.)

Gild atkvæði <i>Valid votes</i>	Landið allt <i>Whole country</i>	Norð- vestur kjördæmi <i>Northwest</i>	Norð- austur- kjördæmi <i>Northeast</i>	Suður- kjördæmi <i>South</i>	Suð- vestur- kjördæmi <i>Southwest</i>	Reykjavík suður <i>Reykjavik south</i>	Reykjavík norður <i>Reykjavik north</i>
5. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um að atkvæði kjósenda alls staðar að af landinu vegi jafnt? 5. <i>Would you like to see a provision in the new Constitution giving equal weight to votes cast in all parts of the country?</i>							
Alls <i>Total</i>	114.570	9.930	13.123	14.329	31.641	22.832	22.715
Já <i>Yes</i>	66.653	3.245	3.463	6.746	21.126	15.937	16.136
Nei <i>No</i>	33.590	5.311	7.874	5.445	6.549	4.267	4.144
Ósvarað/ógilt svar <i>No answer/void</i>	14.327	1.374	1.786	2.138	3.966	2.628	2.435
6. Vilt þú að í nýrri stjórnarskrá verði ákvæði um að tiltekið hlutfall kosningarbærra manna geti krafist þess að mál fari í þjóðaratkvæðagreiðslu? 6. <i>Would you like to see a provision in the new Constitution stating that a certain proportion of the electorate is able to demand that issues are put to a referendum?</i>							
Alls <i>Total</i>	114.570	9.930	13.123	14.329	31.641	22.832	22.715
Já <i>Yes</i>	72.633	5.425	7.276	8.595	20.610	15.088	15.639
Nei <i>No</i>	26.440	2.822	3.766	3.424	6.910	4.984	4.534
Ósvarað/ógilt svar <i>No answer/void</i>	15.497	1.683	2.081	2.310	4.121	2.760	2.542

Hagtidindi **Kosningar**
Statistical Series ***Elections***

98. árg. • 14. tbl. 2013:1

ISSN 0019-1078

ISSN 1670-4738 (prentútgáfa *print edition*) • ISSN 1670-4746 (rafræn útgáfa *PDF*)

Verð kr. *Price ISK* 1.300 • € 11

Umsjón *Supervision* Sigríður Vilhjálmsdóttir • sigridur.vilhjalmsdottir@hagstofa.is

Sími *Telephone* +(354) 528 1000

© Hagstofa Íslands *Statistics Iceland* • Borgartúni 21a 150 Reykjavík Iceland

Bréfasími *Fax* +(354) 528 1099

Öllum eru heimil afnot af ritinu. Vinsamlegast getið heimildar. *Please quote the source.*

www.hagstofa.is/hagtidindi www.statice.is/series